

บทคัดย่อ

แผนงานวิจัย แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้านแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 3 โครงการ คือ 1) สภาพการณ์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้าน 2) การศึกษาศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้าน 3) แนวทางการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวและห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้านแบบบูรณาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้าน 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว และห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร วิถีบ้าน พื้นที่ที่ใช้ศึกษามี 1) หมู่บ้านมณีพฤกษ์ อำเภอทุ่งช้าง 2) ฟาร์มเห็ดบ้านหัวน้ำ อำเภอปัว 3) ฟาร์มเพิ่มฝ้าย อำเภอเมือง และ 4) กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ บ้านดอนมูลพัฒนา อำเภอเมืองจังหวัดน่าน

การศึกษาสภาพการณ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร วิถีบ้าน พบว่า น่านมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นหลัก มีการระบุตัวตนทางการตลาดที่ชัดเจน มีทรัพยากรทางสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมที่มีอยู่ เป็นจำนวนมาก ในเขตเมืองน่าน ทรัพยากรบางอย่างเริ่มสูญหาย ทั้งทรัพยากรที่จับต้องได้ เช่น แนวกำแพงเมือง ของใช้โบราณในชีวิตประจำวัน และทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ โดยเฉพาะ ศิลปะการเล่นพื้นบ้าน ภูมิปัญญา และงานหัตถกรรมต่างๆ ในระยะหลัง กระแสการท่องเที่ยวของเมืองน่านเริ่มลดลง จึงได้ศึกษาด้านทรัพยากรของจังหวัดน่านเพิ่มเติมพบว่า น่านยังมีความโดดเด่นในเรื่องของการเกษตร ที่สามารถนำมาประยุกต์เข้ากับการท่องเที่ยว เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตรได้

การศึกษาคำคาดหวังของนักท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวม นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.57 ด้านคุณค่าทางกายภาพและชีวภาพ ค่าเฉลี่ย 4.73 ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ค่าเฉลี่ย 4.61 คุณค่าด้านองค์ความรู้ นวัตกรรม ภูมิปัญญา ค่าเฉลี่ย 4.59 ศักยภาพการดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.58 และ ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ค่าเฉลี่ย 4.35

ส่วนการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้าน พบว่า ในภาพรวม การรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.97 มีการรับรู้ด้านคุณค่าทางกายภาพและชีวภาพ ค่าเฉลี่ย 4.10 ศักยภาพการดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.04 ศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ค่าเฉลี่ย 3.94 ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรค่าเฉลี่ย 3.90 และคุณค่าด้านองค์ความรู้ นวัตกรรม ภูมิปัญญา ค่าเฉลี่ย 3.86

สรุปได้ว่า ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้าน อยู่ในระดับมากที่สุด การรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีบ้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งมี ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าความคาดหวัง ดังนั้นจังหวัดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ควรให้ความสำคัญและสนับสนุน ส่งเสริม ให้มีการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้มีศักยภาพในด้านต่างๆทั้งทางด้านกายภาพ ชีวภาพ การดึงดูดใจ การบริหารจัดการ และการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

รวมทั้งจัดกิจกรรม สื่อ ประชาสัมพันธ์ ในหลายๆช่องทาง ให้มากขึ้น พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ให้ชุมชนมีส่วนร่วม บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือบูรณาการการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดร่วมกัน ในลักษณะห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น เพื่อให้เป็นไปตามที่นักท่องเที่ยวคาดหวังได้ และจะนำมาซึ่ง การเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยว

การศึกษาศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีน่าน พบว่า พื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ ประกอบด้วย หมู่บ้านมณีพฤกษ์ อำเภอทุ่งช้าง ฟาร์มเห็ดบ้านหัวน้ำ อำเภอบัว ฟาร์มเพมฝ้าย และบ้านดอนมูลพัฒนา อำเภอเมือง และผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า บ้านมณีพฤกษ์ อำเภอทุ่งช้าง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขนาดกลาง (รองรับนักท่องเที่ยวได้ 51-500 คน) มีระดับคะแนนประเมินรวม 70 คะแนน มีค่าคะแนนประเมินศักยภาพ ระดับดี และบ้านดอนมูลพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดน่าน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขนาดเล็ก (รองรับนักท่องเที่ยวได้ 1-50 คน) มีระดับคะแนนประเมินรวม 63.33 คะแนน มีค่าคะแนนประเมินศักยภาพ ระดับดี ส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แบบบริการอาหารสำหรับท่องเที่ยว ที่มีค่าคะแนนประเมินศักยภาพ ระดับ ดีมาก ได้แก่ ฟาร์มเห็ดบ้านหัวน้ำ อำเภอบัว เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขนาดกลาง (รองรับนักท่องเที่ยวได้ 51-500 คน) มีระดับคะแนนประเมินรวม 80.33 คะแนน มีค่าคะแนนประเมินศักยภาพ ระดับดีมาก และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ฟาร์มเพมฝ้าย อำเภอเมือง จังหวัดน่าน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขนาดกลาง (รองรับนักท่องเที่ยวได้ 51-500 คน) มีระดับคะแนนประเมินรวม 67 คะแนน มีค่าคะแนนประเมินศักยภาพ ระดับดี

การศึกษา แนวทางการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว และห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีน่านแบบบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการด้านการตลาดการท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์ เพื่อบูรณาการร่วมกันเป็นห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามวิถีน่าน คือ การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีน่าน (Product Positioning) ทั้ง 4 แห่ง เพื่อสร้างเป็นจุดขาย ดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว กำหนดรูปแบบและค่าใช้จ่าย (Price) ตามโปรแกรมท่องเที่ยวใน 3 รูปแบบคือ 1) การท่องเที่ยวแบบประหยัด 2) การท่องเที่ยวแบบปกติ 3) การท่องเที่ยวตามฤดูกาล นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Place) ผ่าน 5 ช่องทาง ได้แก่ 1) Social Media 2) Web Site ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวจังหวัดน่าน 3) สายด่วนการท่องเที่ยวชมรมท่องเที่ยวจังหวัดน่าน 4) หออัตลักษณ์นครน่าน ศูนย์ประสานงานวิทยาลัยชุมชนน่าน และ 5) ช่องทาง Agency คือ Agoda ส่วนกิจกรรมส่งเสริมการตลาด (Promotion) ควรมุ่งเน้นรักษาภาพลักษณ์ การจัดกิจกรรม ในช่วงเทศกาลสำคัญของจังหวัด บริการรถรับ-ส่ง บริการทัวร์จักรยาน เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเดินทางของนักท่องเที่ยว จัดแต่งมุมถ่ายรูป ณ จุด Check in ออกแบบกิจกรรมเสริมสำหรับงาน Event ออกแบบแหล่งท่องเที่ยวแนว service design สำหรับนักท่องเที่ยว ที่เป็นหมู่คณะ และที่สำคัญคือ ใช้การสื่อสารทางการตลาด แบบบูรณาการ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมทั้งหมด

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงเกษตร วิถีน่าน ศักยภาพการท่องเที่ยว ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

